

 Nemocnice Kyjov	Typ dokumentu: Směrnice Číslo dokumentu: SM/TECH – 13 Oblast využití: vybraná pracoviště Platnost od: 15.6.2020 Verze č.: 3 Interval revizí: 1 rok
--	---

Název dokumentu
<h2 style="text-align: center;">Nakládání s chemickými látkami a směsmi</h2>

Účel dokumentu
Účelem dokumentu je stanovit postupy při manipulaci s nebezpečnými chemickými látkami v Nemocnici Kyjov.

Určeno pro
Všechny pracovníky, kteří manipulují s nebezpečnými chemickými látkami v Nemocnici Kyjov.

Kopie řízené dokumentace č.

Přílohy: <ol style="list-style-type: none"> 1. Výstražné symboly 2. Rozdělovník 3. Změnový list

Zpracoval: Ing. Dana Pobešková, ústavní chemik	Revidoval: Mgr. Lenka Rousková, manažer kvality
Dne: 8.6.2020	Dne: 10.6.2020

Schválil: Ing. Mgr. Lubomír Wenzl, ředitel
Dne: 12.6.2020

Tento dokument je duchovním majetkem Nemocnice Kyjov. Podléhá všem náležitostem, které se týkají řízení dokumentace. Kopírování tohoto dokumentu je přípustné pouze se souhlasem manažera kvality.

Obsah:

1. ÚČEL	3
2. ZÁKLADNÍ POJMY A DEFINICE	3
3. OBECNÉ POŽADAVKY NA NAKLÁDÁNÍ S NCHLS.....	4
3.1. ODPOVĚDNOSTI, POVINNOSTI	4
3.1.1. Povinnosti všech pracovníků	4
3.1.2. Povinnosti vedoucích pracovníků	4
3.2. OZNAČOVÁNÍ NCHLS	5
3.2.1. Povinné údaje na obalu	5
3.2.2. Označení chemických látek v praxi (laboratoře)	5
3.3. SKLADOVÁNÍ NCHLS	5
3.3.1. Specifické podmínky skladování.....	6
3.3.2. Evidence nebezpečných chemických látek a směsí.....	6
3.4. ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ	6
4. NAKLÁDÁNÍ S NCHLS – AKUTNÍ TOXICITA (LÁTKY TOXICKÉ)	6
4.1. NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI TOXICKÝCH LÁTEK	7
4.1.1. Otravy toxickými látkami.....	7
4.2. HLAVNÍ ZÁSADY PRO BEZPEČNOU MANIPULACI S TOXICKÝMI LÁTKAMI	7
5. NAKLÁDÁNÍ S NCHLS – LÁTKY ŽÍRAVÉ (ŽÍRAVOST/DRAŽDIVOST PRO KŮŽI)	8
5.1. NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI ŽÍRAVÝCH LÁTEK	9
5.2. HLAVNÍ ZÁSADY PRO BEZPEČNOU MANIPULACI S ŽÍRAVÝMI LÁTKAMI	9
5.2.1. Postup při nehodě:	10
6. PRAVIDLA PRO NAKLÁDÁNÍ S BEZOLOVNATÝMI AUTOMOBILOVÝMI BENZÍNY	10
6.1. NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI AUTOMOBILOVÝCH BENZÍNŮ	10
6.2. MANIPULACE A NAKLÁDÁNÍ S AUTOMOBILOVÝM BENZÍNEM	11
7. NAKLÁDÁNÍ S NCHLS – LÁTKY HOŘLAVÉ	11
7.1. NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI HOŘLAVÝCH LÁTEK NEBO SMĚSÍ	12
7.2. ZÁKLADNÍ PRAVIDLA BEZPEČNÉ PRÁCE S HOŘLAVINAMI	12
7.3. SKLADOVÁNÍ HOŘLAVIN	13
8. POKYNY PRO PRVNÍ PŘEDLÉKAŘSKOU POMOC	13
8.1. STAVY OHROŽUJÍCÍ ŽIVOT.....	13
8.2. ZASAŽENÍ OČÍ	13
8.3. ZASAŽENÍ KŮŽE	13
8.4. POŽITÍ	14
8.5. NADÝCHÁNÍ	14
9. DŮLEŽITÁ TELEFONNÍ ČÍSLA V PŘÍPADĚ VZNIKU NEHODY.....	14
10. LEGISLATIVA	14

1. Účel

Metodicky zabezpečit nakládání s chemickými látkami a směsmi (přípravky) v souladu s Nařízením (ES) č.1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí (nařízení CLP). Zabezpečit provoz v Nemocnici Kyjov tak, aby nedošlo k žádnému poškození životního prostředí, ohrožení zdraví zaměstnanců, pacientů a návštěvníků nemocnice.

2. Základní pojmy a definice

Nakládání s látkou nebo směsí – je spojeno s používáním pro vlastní potřebu, tj. potřebu organizace (používání, skladování, balení, označování, vnitropodniková doprava).

Látka - je chemický prvek a jeho sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním postupem včetně případných přísad a rozpouštědel nezbytných pro uchování jejich stability. S výjimkou rozpouštědel, která mohou být z látky oddělena beze změny jejího složení nebo ovlivnění její stability.

Směs (přípravek) – je směs nebo roztok složená ze dvou nebo více chemických látek.

NCHLS - nebezpečné chemické látky a nebezpečné směsi (přípravky) - rozříděny do jednotlivých kategorií podle nebezpečnosti.

Dále do **tříd nebezpečnosti**:

- 1) **Fyzikálně-chemické** (podle starého systému: látky výbušné, oxidující, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé, hořlavé)
  - výbušniny,
  - hořlavé plyny,
  - aerosoly,
  - oxidující plyny,
  - plyny pod tlakem,
  - hořlavé kapaliny,
  - hořlavé tuhé látky,
  - samovolně se rozkládající látky a směsi,
  - samozápalné kapaliny,
  - samozápalné tuhé látky,
  - samozahřívající se látky a směsi,
  - látky a směsi, které při kontaktu s vodou uvolňují hořlavé plyny,
  - oxidující kapaliny,
  - oxidující tuhé látky,
  - organické peroxidy,
  - látky a směsi korozivní pro kovy.
- 2) **Pro zdraví** (podle starého systému: látky vysoce toxické, toxické, zdraví škodlivé, žíravé, senzibilující, karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci)
  - akutní toxicita,
  - žíravost/dráždivost pro kůži,
  - vážné poškození očí/podráždění očí,
  - senzibilace kůže nebo dýchacích cest,
  - mutagenita v zárodečných buňkách,
  - karcinogenita,
  - toxicita pro reprodukci,
  - specifická toxicita pro cílové orgány – jednorázová expozice,
  - specifická toxicita pro cílové orgány – opakovaná expozice,
  - nebezpečnost při vdechnutí.

3) Pro životní prostředí (po staru nebezpečný pro životní prostředí)

- nebezpečnosti pro vodní prostředí.

4) Pro ozonovou vrstvu

Bezpečnostní list – je souhrn identifikačních údajů o výrobci, o nebezpečné látce nebo směsi a údajů potřebných pro ochranu zdraví člověka nebo životního prostředí. Je vypracován v souladu s tímto „nařízením“ a je vydáván v českém jazyce.

3. Obecné požadavky na nakládání s NCHLS

3.1. Odpovědnosti, povinnosti

3.1.1. Povinnosti všech pracovníků

- řídit se platnými legislativními předpisy,
- chránit zdraví lidí a životní prostředí,
- řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti a standardními větami o nebezpečnosti (H věty),
- řídit se pokyny pro bezpečné zacházení (P věty),
- při úniku NCHLS (rozsypání nebo rozlití) zajistit její zneškodnění,
- dodržovat požadavky na ochranu zdraví při práci (používání osobních ochranných pracovních prostředků),
- respektovat i požadavky hygieny a jednotlivých složek životního prostředí tak, jak to vyplývá z příslušných předpisů (zákoník práce, požární předpisy, ochrana vod, atd.),
- v okamžiku, kdy se NCHLS stane odpadem, dodržovat předpisy týkající se odpadového hospodářství.

3.1.2. Povinnosti vedoucích pracovníků

- zajistit prostředky první pomoci (technické provozy, laboratoře a jednotlivá pracoviště, která nejsou vybavena obvazovým materiálem a dezinfekcí na kůži musí být vybaveny lékárníčkou),
- dodržování zásad nakládání s NCHLS podřízenými ve smyslu platných předpisů,
- odpovídá za správnost balení a označení NCHLS na jeho pracovišti,
- odpovídá za správnost skladování a vedení evidence NCHLS na jeho pracovišti,
- zajistit ve spolupráci s technickým úsekem sanační prostředky pro případ havárie – k dispozici pohotovostní kbelík k likvidaci chemické látky,
- zajistit ve spolupráci s technickým úsekem, aby provoz, kde se pracuje s NCHLS, byl upraven tak, aby tyto látky nemohly ohrozit pracovníky na těchto pracovištích, ani v okolí.
Dále aby neohrožovaly podzemní a povrchové vody a aby neunikaly do ovzduší v koncentraci škodící zdraví (nesmí být překročeny nejvyšší přípustné koncentrace pro pracovní prostředí),
- zajistit bezpečnostní list ke každé NCHLS používané na jeho pracovišti – vytisknout z „rozcestníku“ či disku „K:“ → Veřejná složka → v části BEZPEČNOSTNÍ LISTY“ a uložit na pracovišti tak, aby byly dostupné **všem** pracovníkům, kteří s NCHLS přijdou do styku, v kteroukoliv denní dobu,
- zajistit školení pracovníků v BOZP.

3.1.3. Povinnosti ústavního chemika

- ústavní chemik vede evidenci NCHLS používaných v Nemocnici Kyjov a provádí pravidelné revize aktuálnosti bezpečnostních listů (nejméně 1 za rok), zjištěné nedostatky řeší,

- ústavní chemik odpovídá za uveřejnění všech bezpečnostních listů na disku „K“ → Veřejná složka → v části BEZPEČNOSTNÍ LISTY“,
- před zařazením nové NCHLS do používání v Nemocnici Kyjov je nutné, aby byl k dispozici platný bezpečnostní list od výrobce. Za jeho zajištění odpovídá ústavní chemik na základě požadavku pracoviště, které nákup NCHLS zprostředkuje (např. ústavní lékárna, sklad MTZ, laboratorní provozy atd.),
- provádí dohled nad nakládáním s NCHLS, které mají přiřazenu třídu nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2,
- kontaktní osoba s Evropskou agenturou pro chemické látky (ECHA) – zajišťuje oznamovací povinnost podle nařízení ES č. 1907/2006 REACH pro „látky vzbuzující velmi vysoké obavy“ (SVHC).

3.1.4. Povinnosti Nemocnice Kyjov.

- zajištění dohledu nad NCHLS všech tříd nebezpečnosti osobou odborně způsobilou - ústavní chemik, který sleduje i externí firmy dlouhodobě působící v areálu organizace (např. Synerga, psychologická poradna).

3.2. Označování NCHLS

Označení obalů musí být provedeno výrazně, čitelně, nesmazatelně a v češtině.

3.2.1. Povinné údaje na obalu

- a) chemický název NCHLS,
- b) obchodní název v případě nebezpečné směsi (dezinfekční prostředky),
- c) výstražné symboly nebezpečnosti a písemné označení nebezpečných vlastností,
- d) koncentrace NCHL, příp. množství nebo objem,
- e) expirace,
- f) H věty a P věty,
- g) instrukce o specifických skladovacích podmínkách.

3.2.2. Označení chemických látek v praxi (laboratoře)

- pokud jsou NCHLS připraveny v laboratoři nebo jsou přelévány z originálních do náhradních obalů, musí označení obalu obsahovat: název, koncentraci, šarži, expiraci, výstražné symboly nebezpečnosti, H věty, P věty, datum přípravy (plnění) a podpis pracovníka,
- náhradní obal musí vyhovovat následujícím požadavkům:
  - a) musí být konstruován tak, aby obsah nemohl samovolně unikat,
  - b) materiál obalu a uzávěr nesmí být obsahem narušen,
  - c) obal při běžném zacházení musí být odolný proti poškození a uzávěr vůči samovolnému uvolnění,
  - d) uzávěry pro opakované použití musí být možné opakovaně otevřít a zavřít tak, aby obsah neunikal,
  - e) obaly NCHL a směsí (dezinfekčních prostředků) se musí lišit od obalů běžně používaných k balení potravin, pitné vody a léků,
  - f) látky citlivé na světlo se uchovávají v tmavých nebo neprůhledných obalech.

3.3. Skladování NCHLS

- NCHLS jsou skladovány jen v místech k tomu pevně určených (vyhrazená místa, skladovací skříně, příruční sklady, atd.),
- prostory pro skladování musí být řádně označeny - symboly nebezpečnosti dle typu skladované NCHLS (na pokyn vedoucího pracovníka oddělení zajistí vedoucí provozního oddělení),
- skladovací prostory musí splňovat teplotní parametry skladování (většina chemikálií se skladuje při teplotě +2 až 25°C, některé chemikálie při +2 až +8°C v lednici),
- teplota skladovacích prostor s větším objemem NCHLS (např. sklad MTZ, lékárna, malířská dílna, kyslíková stanice, prostory pro náhradní zdroj elektrické energie) stejně jako v laboratořích musí být monitorována a nejméně 1x denně zaznamenána,

- prostory musí být suché a čisté, bez vlivu na chemikálie a větratelné,
- NCHLS se musí skladovat mimo působení slunečního záření. Je vhodné zamezit přístupu plného denního světla do skladovacích prostor pomocí žaluzií, fólií na oknech, dělicích přepážek, atd.,
- skladovací prostory musí být zajištěny tak, aby nemohlo dojít k odcizení NCHLS cizí osobou,
- NCHL musí být skladovány v bezpečných obalech, aby nedošlo k úniku látky,
- Skladovací (vhodné) prostory musí být vybaveny pohotovostním kbelíkem k likvidaci chemické látky, který obsahuje sanační prostředky k likvidaci chemikálie při jejím úniku (rozlití, vysypání). Obsah pohotovostního kbelíku: smetáček s lopatkou, rychlosavá utěrky nebo buničina, univerzální sorbenty, příp. písek, úložný sáček, ochranné rukavice. V laboratořích navíc ochranné brýle či bezpečnostní štít,
- skladovací prostory musí být vybaveny vhodnými prostředky pro předlékařskou první pomoc (lékárnička) a pro očistu osob (tekoucí voda).

3.3.1. *Specifické podmínky skladování*

- veškeré údaje o skladování chemikálie jsou uvedeny v bezpečnostním listě,
- látky citlivé na světlo se musí uchovávat v tmavých nebo neprůhledných lahvích,
- **nádoby s agresivními kapalinami (žiraviny) se smí skladovat v prostoru maximálně do výšky očí,**
- je nutné zabránit společnému skladování látek, které spolu mohou nebezpečně reagovat = **neskladovat ve vzájemné blízkosti oxidující látky a kyseliny,**
- látky reagující se sklem se uchovávají v nádobách z plastů (kyselina fluorovodíková, peroxid vodíku - rozklad),
- látky toxické lze skladovat v jedné místnosti s ostatními látkami/směsmi jen tehdy, jsou-li uloženy v uzamčené schránce.

3.3.2. *Evidence nebezpečných chemických látek a směsí*

- na každém oddělení (pracovišti) je vedoucím ZPNO veden seznam používaných NCHLS (včetně dezinfekčních roztoků) a tento seznam je průběžně aktualizován,
- ústavní chemik vede evidenci všech NCHLS, kterou 1x ročně reviduje.

3.4. **Školení zaměstnanců**

Školení v BOZP provádí bezpečnostní technik jednou za 2 roky a je pro všechny zaměstnance povinné. Pro vedoucí pracovníky je školení povinné minimálně jednou za 3 roky.

4. **Nakládání s NCHLS – akutní toxicita (látky toxické)**

Platí pro:

- formaldehyd 35% (centrální sterilizace),
- chloralhydrát (patologie),
- methanol,
- Giemsa-Romanowski roztok,
- May-Grunwald roztok,
- kyselina pikrová (patologie),
- kapalný chlor (tlaková láhev).

Použití: při výkonu laboratorních služeb

Oddělení klinické biochemie, Hematologie a transfúzní oddělení, Oddělení klinické mikrobiologie, Patologie, Ústavní lékárna.

Centrální sterilizace (omezené množství formaldehydu 35% v uzamčené schránce).

Čistící stanice - tlaková láhev s kapalným chlórem).

Akutní toxicita 1 nebo 2 (vysoce toxické látky)

- dichroman draselný,
- oxid chromový.

Použití: při výkonu laboratorních služeb v histologické laboratoři na oddělení Patologie. Jsou skladovány v uzamčeném sejfu a odebírané množství je vždy zaznamenáno do deníku „Evidence odebírání vysoce toxických látek“. Záznamy se uchovávají nejméně po dobu 5 let po dosažení nulového stavu zásob. Školení v nakládání s těmito látkami je zajištěno 1x za 2 roky ústavním chemikem.

4.1. Nebezpečné vlastnosti toxických látek

Akutní toxicita (orální, dermální, inhalační), kategorie 1, 2, 3

4.1.1. Otravy toxickými látkami

Při nakládání s toxickými látkami vzniká nebezpečí akutní otravy. Otrava člověka nebo zvířete může vzniknout požitím nebo vdechováním ihned nebo s pozdním účinkem. Vznikne i vstřebáváním látky kůží, hlavně v teplejších provozech a období, kdy je vyšší potivost. Většina akutních otrav u postižených při vědomí může nastat po požití nebo po vdechnutí i malého množství látky. Otrava toxickými látkami vyžaduje okamžité vyhledání lékařské pomoci.

Hlavní příznaky akutní otravy:

- nevolnost,
- bolesti v oblasti žaludku,
- zvracení (je nutno zajistit vzorek zvratků, provést analýzu),
- poruchy dýchání a krevního oběhu,
- svalové křeče,
- studený pot, malátnost, rozržitost,
- zbarvení kůže je načervenalé, zvýšená teplota,
- bezvědomí až smrt.

Zevní vstřebávání kůží (absorpce) – poškození povrchové kůže. Při silnější koncentraci toxické látky nebo jejím dlouhodobějším působením může dojít k poškození hlubších struktur. V závislosti na koncentraci toxických látek může dojít k poškození nebo zničení tkání až smrti člověka.

Pozdní účinky vdechnutých toxických látek – jsou zvlášť nebezpečné. Doby latence jsou v rozmezí minut. Nelze s určitostí předvídat, jak bude postižený reagovat i na zdánlivě malou dávku toxické látky.

4.2. Hlavní zásady pro bezpečnou manipulaci s toxickými látkami

- při práci používat odpovídající ochranné pracovní prostředky (vždy gumové rukavice),
- kapalně toxické látky dávkovat bezpečnostní mi pipetami (automatické pipety a dávkovače, skleněné pipety opatřeny pístem nebo balónkem), **nikoliv ústy!**
- při práci s toxickými látkami, které jsou současně hořlavé, zabezpečit větrání a je třeba vyvarovat se otevřeného ohně,

- toxické látky je nutné uchovávat v uzamčených skříních nebo uzamčených skladech,
- nutnost řádného označení toxicity na obalu,
- s chemikáliemi uvolňující toxické plyny pracovat vždy v digestoři,
- při práci s látkami, které obsahují nízkou koncentraci toxické složky a jsou zařazeny mezi látky zdraví škodlivé, je třeba uvědomovat si jejich rizikovost a řídit se pokyny uvedenými v bezpečnostním listu.

5. Nakládání s NCHLS – látky žíravé (žiravost/dráždivost pro kůži)

Použití

- při výkonu laboratorních služeb,
- jako dezinfekční prostředky dle Dezinfekčního řádu,
- jako čisticí prostředky.

Jedná se o chemické látky a chemické přípravky (směsi):

- kyselina dusičná 65%,
- kyselina o-fosforečná 85%,
- kyselina sírová 98%,
- kyselina octová 99%,
- kyselina chromsírová,
- kyselina fosfomolybdenová,
- kyselina fosfowolframová,
- kyselina trichloroctová,
- kyselina jodistá,
- hydroxid sodný,
- hydroxid draselný,
- amoniak 26%,
- dusičnan stříbrný,
- glutaraldehyd 25%,
- thymol.

Dezinfekční prostředky:

Dle Dezinfekčního řádu

Bomix plus, Incidin Pro, Stabimed fresh, Savo WC, Sekusept aktiv, Helipur H+N, Chloramin, Actosed PA, Korsorex basic, Discleen extra, Desam prim.

Čisticí prostředky:

Imagin na vodní kámen, MELT a STURA FACILE (prostředek na čištění odpadů).

5.1. Nebezpečné vlastnosti žíravých látek

Žíravé látky jsou označeny následujícím piktogramem (nové značení)

Znak: žíravost

Žíravost pro kůži, kategorie 1A, 1B, 1C
Vážné poškození očí, kategorie 1

Při nakládání s žíravými látkami vzniká nebezpečí poleptání. Poleptání může vznikat ihned nebo s pozdním účinkem, může být zevní, vnitřní, různé svou hloubkou a rozsahem. Většina poranění poleptáním vyžaduje lékařské ošetření.

Zevní poleptání – poškození povrchové kůže, při silnější koncentraci žíraviny nebo jejím dlouhodobějším působením může dojít k poškození do hloubky. V závislosti na koncentraci žíraviny může dojít k poškození nebo zničení biologických tkání.

Zvláště nebezpečné jsou pozdní účinky vdechnutých látek – poleptání sliznic, dýchacích cest a nebezpečí edému plic, doby latence v rozmezí 8 až 24 hodin.

Příznaky poleptání nebo nebezpečí vzniku poleptání:

- vnější poleptání pokožky – palčivá bolest kůže, kůže po potřísnění může být zarudlá, může se odlupovat a mohou se na ní tvořit puchýře,
- poleptání očí – intenzivní bolest v postiženém oku, světloplachost, postižené oko může být křečovitě sevřeno, možné zarudnutí, otok a nadměrné slzení,
- rozpadávající se oděv, změna barvy potřísněného oděvu,
- praskot, sykot v konstrukcích, probíhající chemické reakce za vzniku tepla a par. Při chemické reakci s jinými látkami může docházet k uvolňování hořlavých plynů (např. vodík) a může hrozit nebezpečí výbuchu, chemické reakce žíravých látek bývají doprovázeny uvolňováním tepla.

5.2. Hlavní zásady pro bezpečnou manipulaci s žíravými látkami

- při manipulaci používat osobní ochranné pracovní prostředky, zabránit kontaktu s pokožkou a očima,
- používat gumové rukavice, brýle, případně ochranný štít,
- v případě potřísnění pracovního oděvu je nutno jej ihned svléci,
- při ředění žíravých látek se koncentrát pomocí odměrky nalije do připravené studené vody,**
- při ředění silně koncentrovaných roztoků kyselin, přilévat nebo přidávat kyselinu do vody za stálého míchání, případně ochlazování,
- využívat při práci digestoř (laboratoř),
- žíravé látky přenášet vždy v uzavřených nádobách,
- při laboratorních činnostech dávkovat vždy bezpečnostními pipetami,
- skladovat jen na místech k tomu určených v odpovídajících obalech s označením obsahu a bezpečnostním značením,
- na pracovišti skladovat pouze provozní množství,
- skladovat maximálně ve výšce očí,
- látku nutno skladovat odděleně od ostatních oxidujících látek,
- likvidace prázdných obalů od žíravín – dle bezpečnostního listu a dle SM/TECH-01-Nakládání s odpady.

5.2.1. Postup při nehodě:

- v případě poleptání zaměstnanců žíravými látkami je bezodkladně vyrozuměn vedoucí pracovník na pracovišti. O poleptání se vytvoří záznam do knihy úrazů a dále se postupuje jako při vzniku pracovního úrazu. Událost je hlášena do systému nežádoucích událostí,
- v případě úniku žíravé kapaliny je nutno ředit proudem vody. Před rozhodnutím o zředění nutno zvážit možnou reakci s vodou. Vhodným neutralizačním prostředkem se pokusit o neutralizaci (soda, práškové vápno, apod.). Nebo použít specifického sanačního prostředku ve formě granulí určeného k likvidaci žíraviny,
- při úniku žíraviny a následném zásahu v uzavřeném prostoru - **zajistit intenzivní větrání.**

6. Pravidla pro nakládání s bezolovnatými automobilovými benzíny

Látka je označena větou H350 – karcinogeny, které po vdechnutí, požití nebo proniknutí kůží mohou vyvolat nebo zvýšit četnost výskytu rakoviny.

Bezolovnatý automobilový benzín je směs uhlovodíků. Pro zvýšení užitečných vlastností může obsahovat aditiva jako kyslíkaté složky, antidetonační, antioxidační přísady. Jedná se o hořlavou kapalinu I. třídy. Vzhledem k obsahu benzenu vyššímu než 0,1 % jsou klasifikovány jako karcinogenní látky.

Použití na pracovišti: osobní vozidla, drobná mechanizace a stroje používané při údržbě zeleně a parkových ploch areálu nemocnice.

6.1. Nebezpečné vlastnosti automobilových benzínů

- extrémní hořlavost,
- dráždivost kůže,
- může vyvolat rakovinu,
- zdraví škodlivý – nebezpečí vážného poškození zdraví při dlouhodobé expozici, vdechováním, stykem s kůží a požíváním,
- vdechování par může způsobit ospalost a závratě.

Benzíny jsou označeny následujícími piktogramy:

Znak:

Vysoká nebezpečnost pro zdraví

Znak: plamen

Třída a kategorie nebezpečnosti

GHS02

Hořlavé plyny, kategorie 1
 Hořlavé aerosoly, kategorie 1, 2
 Hořlavé kapaliny, kategorie 1, 2, 3
 Hořlavé tuhé látky, kategorie 1, 2
 Samovolně reagující látky a směsi

Samozápalné kapaliny, kategorie 1
 Samozápalné tuhé látky, kategorie 1
 Samozahřívající se látky a směsi, kategorie 1, 2
 Látky a směsi, které při styku s vodou uvolňují hořlavé plyny, kategorie 1, 2, 3
 Organické peroxidy, typy B, C, D, E, F

6.2. Manipulace a nakládání s automobilovým benzínem

V nemocnici Kyjov jsou všechna sanitní vozidla s pohonem na motorovou naftu. Čerpání motorové nafty se provádí výhradně u čerpacích stanic dle provozního řádu a bezpečnostních pokynů při tankování paliva,

- automobilový benzín se používá jen u osobních vozidel určených pro potřeby lékařů a technického personálu (referentská vozidla). Čerpání automobilového benzínu se provádí obdobně jako u motorové nafty u čerpacích stanic dle provozního řádu a bezpečnostních pokynů při tankování paliva,
- **v garážích pro sanitní vozidla není žádná zásoba pohonných hmot v kanystrech a doplnění z kanystru se neprovádí,**
- **s automobilovým benzínem manipulují pouze pracovníci zajišťující provoz zahradních strojů,**
- automobilový benzín je uskladněn samostatně ve větratelném skladě v kanystrech v množství max. 40 litrů,
- ve skladě a garážích jsou umístěny práškové hasicí přístroje a pohotovostní zásoba apexu -absorbentu pro odstranění případného úniku ropných látek.

Postup při použití vapexu:

Ropné skvrny se odstraňují tak, že se místo posype vapexem a nechá působit. Po krátké chvíli vapex ropné látky absorbuje, ztmavne a můžeme jej z místa odstranit. Smete se do pytlů a předá pracovníkovi odpovědnému za likvidaci odpadů. Likvidace se provádí ve spalovně. Vapex je nehořlavý, nevýbušný, při požáru ropných látek se používá jako hasivo. Tepelné použití – od -200 °C do +900 °C.

7. Nakládání s NCHLS – látky hořlavé

Druhy:

- a) extrémně hořlavé,
- b) vysoce hořlavé,
- c) hořlavé.

Použití:

- při výkonu laboratorních služeb.
- jako dezinfekční prostředky dle dezinfekčního řádu.
- jako čisticí prostředky.
- jako léčiva.
- jako malířský, stolářský a stavební materiál.

Jedná se o chemické látky a chemické přípravky (směsi):

- a) Extrémně hořlavé: ether.
- b) Vysoce hořlavé: ethanol 70%, 96%, ethanol denaturovaný benzínem, benzín lékařský a technický, methanol, kyselý alkohol, aceton, izopropanol, ethylmethylketon, acetonitril, Giemsa-Romanowski, May-Grunwald, hexamethylentetramin, Graml, GramIV, Weigert hematoxylin A roztok, ethylacetát.
- c) Dezinfekční prostředky s obsahem alkoholu - Cutasept F a G, Sterillium classic pure, Braunoderm, Skinsept F, Incidin liquid, Bacillol AF, Bacillol 30, Incidin alcohol wipe, Stabimed fresh, Chlorhexidin 2%.
- d) Čisticí prostředky s obsahem alkoholu – Okena, spreje (Biolit, Duracid), atd.

- e) Léčiva v lihovém roztoku – jedová tinktura, Sol.Novikov, Sol.Castellani, Chlumského roztok, atd., zdravotnické prostředky ve formě sprejů s obsahem alkoholu (Opsite sprej, atd.)
- f) Malířský, stolařský, stavební materiál - rozpouštědla, ředidla, čistidla, nátěrové hmoty, lepidla (Chemopren), montážní pěna, atd.

Hořlavé látky jsou označeny následujícím piktogramem:

Znak: plamen

Třída a kategorie nebezpečnosti

GHS02

Hořlavé plyny, kategorie 1
 Hořlavé aerosoly, kategorie 1, 2
 Hořlavé kapaliny, kategorie 1, 2, 3
 Hořlavé tuhé látky, kategorie 1, 2
 Samovolně reagující látky a směsi
 Samozápalné kapaliny, kategorie 1
 Samozápalné tuhé látky, kategorie 1
 Samozahřívající se látky a směsi, kategorie 1, 2
 Látky a směsi, které při styku s vodou uvolňují hořlavé plyny, kategorie 1, 2, 3
 Organické peroxidy, typy B, C, D, E, F

7.1. Nebezpečné vlastnosti hořlavých látek nebo směsí

- a) extrémně hořlavé – kapaliny s nízkým bodem vzplanutí, anebo plyny, které jsou hořlavé ve styku se vzduchem při pokojové teplotě a tlaku (např. ethylether - jeho páry lze zapálit od horkého parního potrubí),
- b) vysoce hořlavé – mají bod vzplanutí nižší než 37,8°C.
- c) hořlavé – bod vzplanutí vyšší než 37,8°C a nižší než 93,3°C.

Pozn.: Bod vzplanutí kapaliny – je nejnižší teplota, při které se z kapaliny na její povrch uvolňuje dostatek par pro její vznícení

Dělení hořlavých kapalin podle tříd:

- I. třída – hořlaviny s bodem vzplanutí do 21°C (aceton, lehké benzíny, methanol).
- II. třída – hořlaviny s bodem vzplanutí nad 21°C do 55°C (lakový benzín, petrolej).
- III. třída – hořlaviny s bodem vzplanutí nad 55°C do 100°C (motorová nafta, výševroucí petrolej).
- IV. třída- hořlaviny s bodem vzplanutí nad 100°C nad 100°C do 250°C (topné oleje, nitrobenzen).

7.2. Základní pravidla bezpečné práce s hořlavinami

- eliminovat zdroje zapálení (jiskry, kouření, otevřený oheň, horké povrchy),
- pro danou pracovní činnost použít vždy nejmenší nutné množství hořlavé kapaliny,
- pracovat s hořlavinami jen v dobře větraných prostorách,
- nádoby (kanistry, lahve) musí být uzavřené, pokud se nepoužívají,
- nádoby musí být označeny bezpečnostním značením,
- udržovat pracovní stůl (oblast) bez hořlavých materiálů,
- obeznámit se s bezpečnostními listy,
- znát vlastností látek, při kterých hrozí požár, výbuch, ohrožení zdraví, chemická reaktivita,
- používat osobní ochranné pracovní prostředky,
- dodržovat bezpečnostní předpisy, které se vztahují k dané práci.

Postup při mimořádné události:

- a) rozlítí hořlaviny - intenzivně větrat, povrch pokryt absorbčním materiálem (písek, vermikulit, mokrý hadr - poté odstranit do kontejneru a zlikvidovat jako nebezpečný odpad), zabránit úniku hořlavé kapaliny do podzemních a povrchových vod a půdy,
- b) požár - hasit hasicím přístrojem, který je v blízkosti - práškový nebo CO₂, nehasit vodou, nahlásit na ohlašovnu požáru - postupovat podle požárních poplachových směrnic umístěných na pracovišti.

7.3. Skladování hořavin

- udržovat skladovací prostory v chladu a suchu,
- na pracovišti (laboratoř, příruční sklad) lze skladovat max. 50 l hořavin I. třídy (aceton, lehké benzíny, methanol),
- jsou-li hořaviny skladovány v rozbitných obalech, tak žádný z nich nesmí být větší než 5 l,
- hořaviny musí být uloženy v uzavíratelné nehořlavé skříni,
- skladovat hořaviny odděleně od ostatních látek, s nimiž mohou reagovat (např. oxidační činidla),
- extrémně hořlavé látky (ether) se musí skladovat odděleně od ostatních hořlavých látek v uzavíratelné skříni. Pokud je v rozbitném obalu, pak maximální objem takového obalu je 1 litr a maximální skladované množství 10 l. Teplota místnosti nesmí přesáhnout 35°C.

8. Pokyny pro první předlékařskou pomoc

Vždy je nutné situaci posoudit **s ohledem na vlastní bezpečnost a bezpečnost postiženého**:

- do zamořeného prostoru vstoupit pouze tehdy, budeme-li mít odpovídající ochranu (dýchací přístroj, masku s příslušným filtrem, jištění dalším pracovníkem apod.,
- při manipulaci s potřísněným oděvem nebo jinými předměty je třeba se chránit odpovídajícími osobními ochrannými prostředky.

Při nutnosti lékařského vyšetření vždy s sebou vzít originální obal s etiketou, popřípadě bezpečnostní list dané látky nebo přípravku.

8.1. Stavy ohrožující život

V případě poruchy základních životních funkcí postupuje osoba poskytující pomoc dle platné **SM/PAC – 4 – Kardiopulmonální resuscitace v NK. Resuscitační tým je dostupný na telefonní lince 1332 a 1335.**

8.2. Zasažení očí

Okamžitě vyplachovat oči proudem tekoucí vody, rozevřít oční víčka (i násilím), vyjmout kontaktní čočky (pokud je postižený má). Neprovádět neutralizaci. Provádět výplach 10-30 minut od vnitřního koutku k vnějšímu. Pozor na zasažení druhého oka. Zajistit převoz k odbornému vyšetření (i v případě malého zasažení).

8.3. Zasažení kůže

Okamžitě svléct postiženému šatstvo, sundat šperky, hodinky, náramky v místě zasažení. Zasažená místa oplachovat proudem pokud možno vlažné vody po dobu 10-30 minut, nepoužívat kartáč, mýdlo ani neutralizaci. Poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, nepoužívat masti ani jiná léčiva. Poškozeného udržovat v teple. Zajistit převoz k odbornému vyšetření.

8.4. Požití

Nepoužívat větší množství vody, ani perlivé vody a sodovky. K pití nenutit, případně jen vypláchnout ústní dutinu. Nepodávat aktivní uhlí. Nepodávat žádné jídlo. Zajistit co nejrychleji převoz k lékařskému ošetření.

8.5. Nadýchání

Rychle a s ohledem na vlastní bezpečnost dopravit postiženého na čerstvý vzduch. Podle situace lze doporučit výplach ústní dutiny, případně nosu vodou. Převléknout postiženého v případě, že je látkou zasažen oděv. Zajistit postiženého proti prochladnutí. Zajistit převoz k lékařskému ošetření (vzhledem k nutnosti dalšího sledování po dobu nejméně 24 hodin).

9. Důležitá telefonní čísla v případě vzniku nehody

Hasiči	150
Záchranná služba	155
Policie	158
Městská policie	156
Jednotné tísňové volání	112
Toxikologické informační středisko	224 919 293, 224 915 402

10. Legislativa

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí (nařízení CPL).

Nařízení REACH – nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek.

Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a směsích a o změně některých souvisejících předpisů.

Výstražné symboly nebezpečnosti

Značení podle CLP (1272/2008)

Hořlavý

Oxidující

*Nebezpečný pro
životní prostředí*

Plyn pod tlakem

Poškození zdraví

Toxický

Výbušnina

Žiravý

Nebezpečí

Výstražné piktogramy nebezpečných chemických látek a směsí

Na dveřích skladovacích prostor, skříních.

Hořlavé látky

Žiravé látky

Dráždivé látky

Toxické látky